

Egykor mocsár, ma virágzó élet

Feljegyzések az Edelényi Bányauzemből

Történelmi dokumentumok és a szájhagyomány alapján érdekes kép alakul ki Edelény történetéről. A községet szinte kettévágja a Boldva. A folyó két partján valaha mocsár és nádas volt. S köröskörül hatalmas erdőségek uralták a vidéket.

A honfoglalás után Edelény és környéke Bors vezérnek, Borsodvár urának jutott. Nemcsak hadászati szempontból volt ez jól kiválasztott hely, hanem az élet feltételei biztosításának tekintetében is. Bors vezér harcosai a vár környékére telepédtek le. A vezérnek volt egy Ede nevű fia, aki Ist-

ván király mellett harcolt. Már elveszettek hitték, amikor hazatért. Ennek öröme Borsod váraival szemben új várat építettek. Korábban épült még itt egy zárda, amiben Ede menyasszonya élt. A zárda később paplak és templom lett. Az udvarán volt egy kút... Még ma is emlegetik.

Itt ezen a részen épült fel az első Edelény. A tatárjárás földig rombolta a kis falut. Ezt követően a „kőves szőlő” helyén épült fel másodszer Edelény. Ezt a helyet ma is „Pusztá-Edelénynek” hívják. Itt a hegyoldalon van egy „kis pince”, amit ma is használnak.

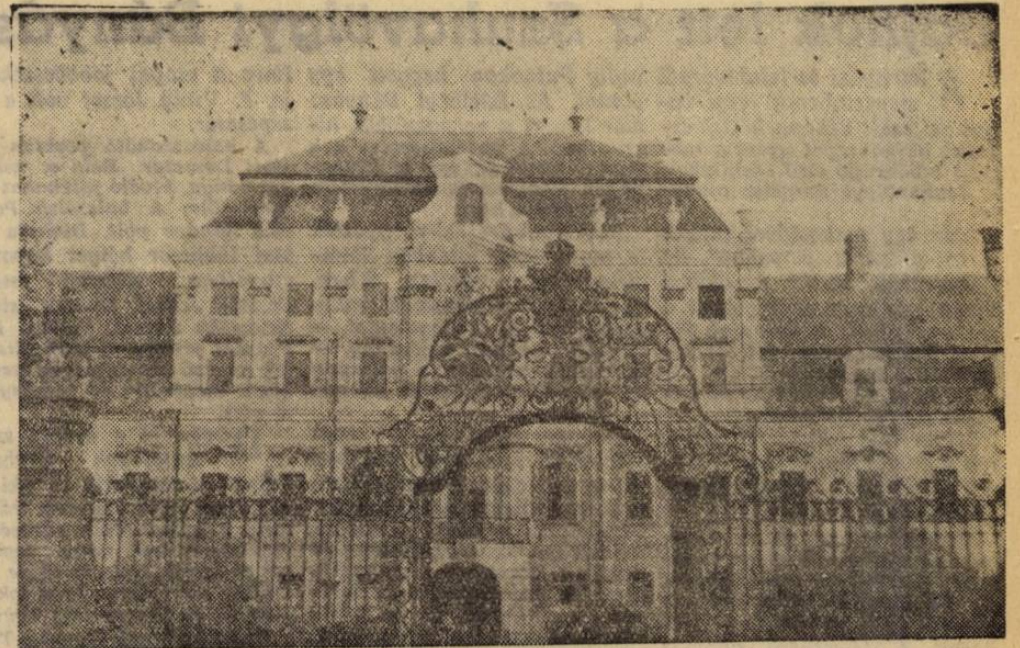
A török-dúlás idején újra elpusztult Edelény. Harmadszor a mai református templom környékén alakult ki újra a község. A lakosok jobbágyok voltak. Tenyérnyi földjük sincs. A hercegi uradalmat a cseh és német zsellérek bérelték. Hatalmas építkezéseket kezdtek. A „gyár”-nak nevezett majorban az elsők között építették fel a cukorgyárat.

Az ipar — főként a gyáripar — kialakulásával került előtérbe az ipar kenyere, a szén is. Pontos adatok arra vonatkozóan nincsenek, mikor kezdődött a tényleges bányaművelés itt. Feltehetően a század végén és a század elején, amikor a diósgyőri gyár is mind nagyobb kapacitással kezdett dolgozni.

A mai Edelény mind jobban terjeszkedik, fejlődik. Lakói főként a bányában, vagy a termelőszövetkezetben dolgoznak.

Néhány dolgot feljegyeztünk e mind jobban mezőváros jellegű öltő bányavidékről, amit most közreadunk.

A tivornyázók fészke volt

Chóburg herceg egykori kastélyát a dolgozók vették birtokukba. Ma óvoda és napközi működik itt. A hatalmas park pedig a sportolók birodalma lett.

Az oklevél és a munka

A párt közelgő kongresszusára való készülődésben új és szép eredmények születtek. Új brigádok alakultak. Így alakult meg május 1-én, a munka ünnepén Volpik István brigádja, amely célul tűzte ki, hogy munkája alapján elnyeri a szocialista munkabrigád címet. A legutóbbi értékelésnél

jutalmakat, elismerő szavakat is osztottak. Így kapott a III-as aknán Vig Sándor brigádja is első ízben oklevélet. Hasonló kitüntetésben részesült Kicska János és Bacsó Barna brigádja is. Gyöngyösi János és Széplaki Gyula brigádja már másodszer jutott a kitüntető oklevélhez.

Biztatóak a kísérleti front eredményei

Új front indult az I-es aknában. Végeredményben még csak kísérleti stádiumban van,

de máris biztatóak az eredmények és a tapasztalatok. Erről nyilatkoznak néhányan a legilletékesebbek közül.

HEVESI JENŐ főmérnök:

— Itt nálunk is bevált az új művelési forma. Kezdetben leginkább a főte viselkedése miatt aggódtunk. Örömmel mondhatom, hogy a nyomásvizonyok az aggodalom ellenére kielégítőek. Most főként az előrehaladási sebesség növelése, valamint a kaparó szerelésére és a rablásra fordított idő csökkentése a fontos feladat.

HRONYECZ JÓZSEF frontmester:

A fronton dolgozó bányászok mind jobban megszeretik a művelésnek ezt az ágát is, bár 90 százalékuk még nem dolgozott soha sem fronton. E jó

hozzaállásnak köszönhető, hogy a múlt havi tervünket 110 százalékra tudtuk teljesíteni, legilletékesebbek közül.

OLAJOS LAJOS vágár:

— Kezdetben a szénfal homlokossza, a kaparószalag szerelése volt az, ami újdonságként hatott. A bányászok is megértették, hogy a kaparó és általában a gépek csak segítségünkre vannak. Sok az időmegtakarítás is a frontművelésben, amellet azért is mind jobban megkedveljük, mert megkímél a nehéz fizikai munkától, tehát könnyebb.

TÓTH FERENC aknavezető:

A főteviszonyok jól alakulnak. Bár a múlt havi tervünket jól teljesítettük, még ennél is több a lehetőségünk. Főként a meddőtartalom csökkentésére kell nagy gondot fordítanunk.

Tanácskozik a vezérkar

Sándor József frontaknász, Hornyecz József frontmester, Kurucz József, valamint Bacsó István főmester a műszakra vonatkozó teendőket tárgyalják meg.

Előzzük meg a baleseteket!

Van egy immár közmondássá vált mondat: „Mindenkít érhet baleset!” Ez igaz. Az is igaz viszont, hogy a baleset megfelelő körültekintéssel, figyelemmel, a munkavédelmi rendszabályok fokozott betartásával megelőzhető. Erre utal egyébként a SZOT X. teljes ülésének határozata is. A szakszervezet felülvizsgálta a munkakörülményeket, a baleseti helyzet alakulását és megfelelő határozatokat hozott. Megállapította: az eddigi intézkedések ellenére a balesetek és foglalkozási megbetegedések száma viszonylag még mindig magas.

Miből adódnak a balesetek? Több okból. Az egyik ilyen ok, hogy a dolgozók maguk sem igyekeznek betartani az előírt szabályokat, nem használják a védőfelszereléseket, vagy egyszerűen figyelmen kívül hagyják a szabályokat. Számtalan példa sorolható fel erre vonatkozóan. Itt Edelényben például Kucsma István esett áldozatul a figyelmetlenségnek. A front szerelése közben a derekára szakadt a föld. Bonta József pedig szabálytalanságot követett el. A leesett teli csillét kézzel akarta visszahelyezni a sínre. A kezét zúzta össze. Még inkább felhívja a figyelmet a nagyobb körültekintésre az, ami a II-es aknában történt. A fejtés vezér oldalán dolgoztak. Szeneltek. Itt volt műszakban Slezák János is. A leszakadó főte Slezák bal lábára zuhant. Még ma is beteg. A vizsgálatnál kiderült, hogy a biztosítással nem volt baj, de mégis megtörtént az eset.

Nem lehet tehát eléggé hangsúlyozni a nagy figyelmet és körültekintést. De hangsúlyozni kell a vezetők felelősségét is. Elsősorban az ő kötelességük a munkavédelmi szabályok betartása és betartatása. Az állandó és rendszeres ellenőrzéssel elejét lehet venni a sok bajnak, balesetnek.

Az igazat megvallva ezt a lehetőséget Edelényben sem használják ki kellően, pedig nagy segítséget jelentene a munkában. Az viszont igaz, hogy igyekeznek megfelelően propagálni a baleset elhárításával kapcsolatos teendőket. Plakátokon példák illusztrálják, hová vezet a nemtörődomség, az ellenőrzés, vagy a védőfelszerelés hiánya. Edelény általában nem rossz a balesetek alakulásában. De miért ne legyen még jobb a jelenlegi helyzetnél?!

Négy éve hangzott el az ígért

Ott, ahol a bánya felé vezet az út, az új lakóházak között található a munkásszálló. Ez volt az első épület itt, a bányauzemből. A szálló lakóinak minden tekintetben igyekeznek biztosítani a kulturált életfeltételeket. E célból szolgálja a fürdő is.

Már régen megérett a felújításra: A vakolat hull, a falak nedvesek, minden ez már, csak nem fürdő. Négy évvel ezelőtt el is határozták; rendbehozzák. A megfelelő beruházási keretet is biztosították. A négy év alatt már a harmadik határidőt tüzték ki. A legújabb: 1962. július 15.

A gondnok őszintén nyilatkozik. — Ezt sem fogják betartani. Reméljük, hogy igen.

Az ember és a szerszám hűséges társak

Az alacsony szénfalak mellől is csillébe kerül a szén, hogy növelje az üzem eredményeit.

A társadalmi bíróság elé ajánljuk

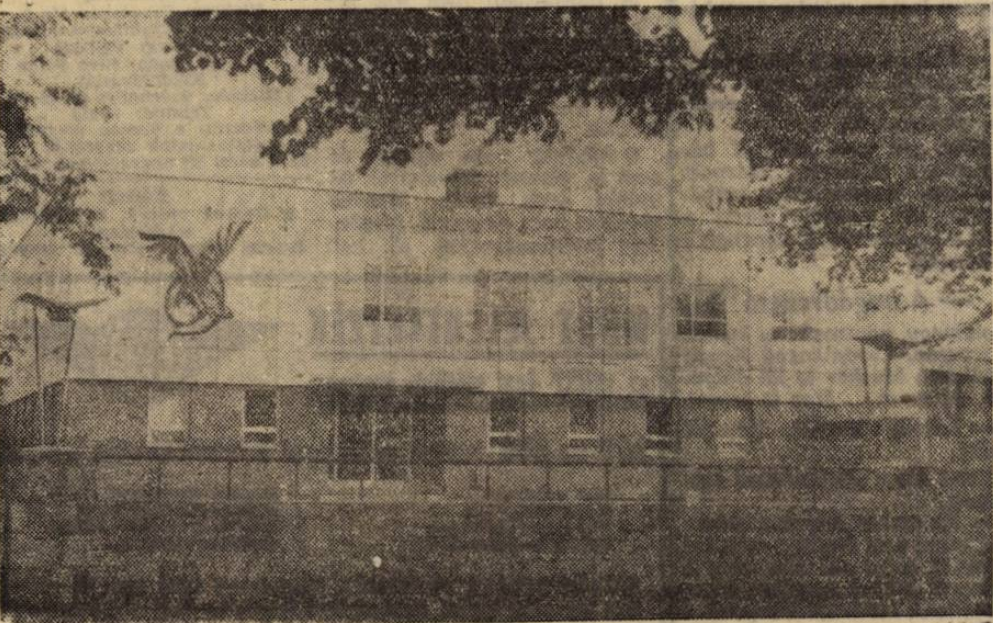
A munkásszálló a második otthon. Mint ahogy az egyéni és családi életben is megvan a kialakult szokások, szabályok, úgy a szállónak is megvan a maga rendje. Ha ezt valaki megsérti, ha nem úgy él, ahogy azt a közösség megköve-

telj és elvárja, jogos a felelősségrevonás. Az edelényi szállón is találkozhatunk kisebb-nagyobb rendellenességekkel. Általános tapasztalat, hogy igen sokan nem fordítanak gondot a szálló rendjére. Reggel ahogy felkelnek, úgy hagyják az ágycsúszásokat, szanaszét a takarókat. A jobbak eset, ha esetleg letakarják az ágycsúszásokat.

Még súlyosabb, amit Kerner János csinált. Egy idő óta kisebb-nagyobb használati tárgyak, ruhaneműk tűntek el a szobából. Vanczár Lajosnak például két nadrágja veszett el. Amikor aztán Dragos János fényképezőgépének is „lábakelt”, erélyes nyomozásba kezdtek. Kerner utazott volna haza, vállán a keresett géppel, leleplezték.

A szálló kollektívájának ítélete: kitiltani a szállóból! Szó van arról is, hogy társadalmi bíróság elé állítják a fosztogató fiatalembert.

A gyógyulás palotája

Közhíjgyógyintézet — a volt — Chóburg-kastélyhoz — épült fel ez az impozáns épület, az SZTK új székháza, ahol a község és a környék betegeit látják el egészségügyi szolgáltatásokkal.

A bánya és a tsz kapcsolata

Erőtlen, jól fejlődő termelőszövetkezet működik Edelényben. Ugyanilyen erőtlen és szoros a kapcsolat a bányauzemből és a tsz között. A kapcsolat nem mai keletű, hiszen a bánya évek óta patronálja a szövetkezetet. Mindenben segítségére van a közös gazdaságnak. A legpróbb gonddal, bajjal bizalommal fordulnak a bányászokhoz. A bánya már beépített egy szivattyút a tsz kerítészetébe. A szecsavághoz villany-motort szereltek fel. A tsz-nek van kőbányája is. Ide, hogy könnyebb legyen a munka, főként a szállítás, adtak megfelelő mennyiségű sánt és néhány csillét is. Emellett a szérűskertét és a környékét villamosították. Rövidesen elvégzik ugyanezt a munkát a tsz pincéjében is.

Vozár Lajos agronómus azután arról beszél, hogy a bányászok feleségei szívesen mennek a tsz-be dolgozni. Cziffrák Jánosné és Kali Sándorné közel 10 éve tagja már a tsz-nek. Bánhegyi Károlyné a kertészet szorgalmas munkása már négy esztendeje.

A termelőszövetkezet és a bánya közötti kapcsolat tehát mind jobban erősödik, terebélyesedik.